

12.1.2022

MS

Maa- ja metsätalousministeriö
Kirjaamo

kirjaamo@mmm.fi

LUONNOS LAIKSI ELÄINTEN HYVINVOINNISTA JA LAEIKSI ERÄIDEN SIIHEN LIITTYVIEN LAKIEN MUUTTAMISESTA – VN/12277/2021

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Päivittäistavarakauppa PTY ry:ltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi sekä muistiosta, jossa esitellään keskeiset muutokset keväällä rauenneeseen lakiesitykseen 154/2018 vp. PTY kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa seuraavaa:

Lain tavoite ja tarkoitus

Lain tarkoituksena on edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta.

Lain tarkoituksena on myös lisätä eläinten kunnioitusta ja hyvää kohtelua.

Kuten perusteluissa todetaan, eläinten asema yhteiskunnassa on muuttunut ja samalla kuluttajien kiinnostus tuotantoeläinten pito-olosuhteisiin ja hoitoon on kasvanut. Eläinten kunnioitus ja niiden hyvän kohtelun vaatimus on tarpeen lain tasolla tunnustaa ja modernisoida sääntely kohti eläinten hyvinvoinnin toteutumista suomalaisessa kotieläintuotannossa.

Eläinten pitopaikka, hoito ja kohtelu

Lakiesitys sisältää pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmasta johtuvat muutokset mm. tuotantoeläinten vapaaseen liikkumiseen ja porsaiden kirurgiseen kastraatioon.

Maidontuotantoa varten pidettävien lehmien ja hiehojen jatkuva kytkettynä pitäminen sallitaan edelleen, ainoastaan lihanautojen kytkeminen kiellettäisiin viiden vuoden siirtymäajalla. Uusien parsinavetoiden rakentaminen kiellettäisiin ja olemassa olevien parsipaikkojen lukumäärää ei saisi lisätä. Jaloitteluvuorot lisätään ja vapauksista velvoitteeseen luovutaan 12 vuoden siirtymäajalla.

Tuotantoeläinten lajityypillisen käyttäytymisen eli eläimen liikkumisen ja sosiaalisen kanssakäymisen mahdollistamisen niin pitkälle kuin se on mahdollista, on kuluttajien toivoma kehityssuunta. Kotimaisen elintarviketuotannon kannattavuuden kannalta on kuitenkin tärkeää, että uudistuksia eläinten pitoon tehdään suunnitelmallisesti ja kustannustaso ennakoiden. Tarpeetonta vastakkain asettelua vähentää läpinäkyvä ja avoin tuotantoketju, jolloin kuluttaja saa tietoa elintarvikkeiden tuotantotavoista. Parsinavetoista luopumista on edistetty maatalouspolitiikan keinoin, ja kehitys eläinten pitopaikoissa onkin ollut kohti pihattoja.

Nautojen ympärivuotisen jaloittelun laajentaminen laitumella tai jaloittelutarhassa on kannatettavaa ja lakiin tulisi tarkentaa kesäaikaisen jaloittelun pääsääntö.

MS

12.1.2022

Uusien porsitushäkkien rakentaminen kiellettäisiin ja emakoiden ja ensikoiden pitempiaikainen pito tiineytyshäkeissä kiellettäisiin 12 vuoden siirtymäajalla.

Tulevan maatalouspolitiikan keinoihin kuuluu useita rahoitusmuotoja, joilla mahdollistetaan vapaaporsitus ja muut sikojen lajityypilliseen käyttöön kuuluvat toimet. Vapaaehtoisin toimin saatetaan kuitenkin edetä nopeammin sekä porsitus-että tiineytyshäkkien luopumisessa.

Porsaiden kirurgisesta kastratiosta teetetään selvitys, jonka jälkeen päätetään, millaista kivunlievitystä sen yhteydessä edellytetään ja miten siitä voidaan luopua. Lakiesitys ei kuitenkaan sisällä kirjausta asiasta.

Porsaiden kirurgisesta kastratiosta on keskusteltu pitkään ja on valitettavaa, ettei selvitystä ole olemassa lakiesityksen lausuntovaiheessa. Elinkeinonharjoittajalla on oikeus edellyttää säädösympäristöltä tiettyä vakautta toiminnalleen.

Eläinten lopetus

Laki sisältää kiellon teurastaa eläintä ilman tainuttamista.

Tämä on merkittävä parannus aikaisempaan lakiin. Kuluttajat odottavat, että eläintä kunnioitetaan ja se saa hyvää kohtelua myös lopetustilanteessa.

Kalastuslakiin kirjattaisiin, että rapujen lopettaminen kiehuvaan veteen on sallittua.

Kirjaus on perusteltu ja selkeyttää käytäntöjä kaupan palvelutiskeilla. Kalojen ja rapujen lopetusta koskevaa tutkimusrahoitusta tullaan lisäämään Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelystrategian mukaisesti ja sääntelyä tulee jatkossa päivittää vastaamaan viimeisintä tutkimustietoa.

Sikojen hyvinvoinnin arviointi teurastamolla

Vaatus broilereiden hyvinvoinnin arvioinnista teurastamolla laajennetaan koskemaan myös sikojä. Teurastamolla tarkkaillaan ja pidetään kirjaa mm. sikojen hännänpurennasta, märkäpesäkkeiden ja niveltulehdusten esiintymisestä. Nämä tiedot yhdessä elintarvikeketjutietojen kanssa olisivat osa hyvinvointiarviointia, josta säädetään myöhemmin asetustasolla.

Arvioinnin laajentaminen sikoihin on perusteltua valvonnan tukemiseksi sekä arviointien yhdenmukaisuuden, avoimuuden ja läpinäkyvyyden sekä kuluttajaluottamuksen vuoksi.

Valvonta

Lakiesitys sisältää mahdollisuuden teurastamoiden kameravalvontaan. Teurastamo on velvollinen hyväksymään kameroiden asentamisen ja kameravalvonnan, jos Ruokavirasto sitä vaatii. Ruokavirasto huolehtisi kustannuksellaan kameroiden asentamisesta, ylläpidosta sekä tallenteiden seuraamisesta.

Kauppa kannatti jo aiemmin teurastamoiden kameravalvontaa. Tehokas valvonta on välttämätön tuotannon laadun varmistamiselle. Avoin ja läpinäkyvä elintarvikeketju lisää kuluttajan luottamusta kotimaiseen tuotantoon.

12.1.2022

MS

Esityksen perustelujen mukaan epäilyyn perustuvien tarkastusten määrä on jatkuvasti lisääntynyt ja kustannukset moninkertaistuneet.

Tuotantoketjun avoimuus ja läpinäkyvyys kärsii siitä, ettei valvontaa tehdä suunnitelmallisesti tai ns. otantaan perustuvasti vaan pääosin epäilyn perusteella. Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta on EU:n virallisen valvonta-asetuksen (2017/625) soveltamisalassa, johon lakiesityksessä esitetään täydentäviä säännöksiä. Sen mukaan eläinten hyvinvointia koskevaa valvontaa tulisi tehdä säännöllisesti ja sopivalla riskiperusteisella tiheydellä, minkä lisäksi sitä tulisi tehdä ilman ennakkovalvontaa. Lisäksi on varmistettava riittävä valvontaresurssi.

Hallinnollisten pakkokeinojen osalta noudatetaan lakiesityksen mukaisia säännöksiä.

Esitetyt pakkokeinot ovat perusteltuja, jotta eläimille voidaan hankkia kiireellistä hoitoa ja tehdä kiireellisiä toimenpiteitä tilanteissa, joissa se on välttämätöntä.

Eläinten hyvinvointimerkintä

Kaupan hankintasopimuksissa edellytetään yleisesti lakisääteisen tason ylittäviä toimenpiteitä tuotantoeläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi. Esimerkiksi vaaditaan, että tuotannossa todennetaan eläinten hyvinvointia kansallisilla tai kansainvälisillä laatujärjestelmillä kuten maailmanlaajuisen Welfare Quality® (WQ)-järjestelmän kriteerien mukaisesti tai edellytetään tuottajien kuuluvan vapaaehtoiseen NASEVA- tai SIKAVA-terveydenhuoltoseurantoihin.

Koska Suomessa ei ole käytössä tuotantoeläinten hyvinvoinnista kertovaa kuluttajamerkintää, tätä ei voida kertoa kuluttajille. Luonnonvarakeskus LUKE:n ja Pellervon taloustutkimus PTT:n hankkeessa: Eläinten hyvinvointimerkintä suomalaisen eläintuotannon kilpailukyvyn ja laadun edistäjänä, laadittiin ehdotus ja toimintasuunnitelma eläinten hyvinvointimerkin käyttöönottamiseksi naudanlihan, maidon, sianlihan, kananmunien, siipikarjan lihan ja lampaanlihan osalta.

Kauppa pitää tavoiteltavana, että elintarvikeketjussa voidaan ottaa käyttöön, Euroopan unionin tasolla tehtävää kehitystyötä hyväksi käyttäen, eläinten hyvinvoinnista kertova merkki edellä mainituilla tuotannon aloilla. Hyvinvointimerkintä vastaisi kuluttajien vaatimuksiin ja toisi esiin sitä työtä, jota tiloilla tehdään ja mahdollistaisi erilaistumisen ja markkinoinnin.

Kunnioitavasti

PÄIVITTÄISTAVARAKAUPPA RY

Kari Luoto

Toimitusjohtaja